ePublishing

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 10, Αρ. 1 (2014)

Τόμ. 10, Αρ. 1 (2014)

Editorial

Antonis Lionarakis

doi: 10.12681/jode.9870

Βιβλιογραφική αναφορά:

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 12/10/2024 11:06:17

Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology
Volume 10, Number 1, 2014, Section One. © Open Education ISSN: 1791-9312

Editorial

Ένα στοίχημα και επτά μύθοι για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Το στοίχημα

Ένα απλό ερώτημα μας οδηγεί σε ένα γεγονός που περιέχει μια μεγάλη αγωνία: τι γίνεται όταν το εκπαιδευτικό υλικό σε ένα περιβάλλον ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης έχει παλιώσει, αξιολογείται ως προβληματικό, έχει ξεπεράσει κατά πολύ το όριο ζωής του και όλοι ζητούν την αντικατάστασή του; Δημιουργείται έτσι ένα ζήτημα αξιοπιστίας, ακαδημαϊκής ποιότητας και επιστημονικής επάρκειας. Για το εκπαιδευτικό αυτό περιβάλλον το ζήτημα είναι θεμελιώδες και ζωτικό. Είναι θέμα επιβίωσης, θέμα ύπαρξης μέσα σε ένα κλίμα ανταγωνιστικότητας και σύγχρονων απαιτήσεων. Είναι ταυτόχρονα θέμα λειτουργίας και αξιοποίησης τεχνολογικών εργαλείων, τα οποία αποτελούν όχημα ανεκμετάλλευτων δυνατοτήτων.

Το στοίχημα του εκπαιδευτικού υλικού για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο τα επόμενα χρόνια, αν και καθυστερημένα, θα κρίνει την αξιοπιστία του και την ύπαρξή του στον ανταγωνιστικό χάρτη της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας, αλλά και έξω από αυτήν. Η κεκτημένη ταχύτητα που έχει αποκτήσει, για λίγο χρόνο ακόμα θα τρέξει, αλλά φαίνεται ότι σύντομα θα προκαλέσει δυσλειτουργίες. Το εκπαιδευτικό υλικό κάθε μορφής και τύπου για το ΕΑΠ εκπροσωπεί τη διαφορετικότητα, την ποιότητα και την ιδιαιτερότητα του ιδρύματος, την καινοτομία και την ευελιξία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Εάν αυτά εκλείψουν, θα συμπαρασύρουν μαζί τους το πιο σύγχρονο και δημοκρατικότερο πείραμα που έγινε ποτέ στην ανώτατη εκπαίδευση στη σύγχρονη Ελλάδα.

Οι μύθοι

1^{ος} μύθος είναι η οργάνωση. Λένε ότι η οργάνωση ενός συστήματος και φορέα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι μια εύκολη υπόθεση. Συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Η οργάνωση είναι μια δύσκολη υπόθεση, η οποία θα πρέπει να ακολουθήσει ιδιαιτερότητες και επιλογές διαφορετικές από τα συνηθισμένα. Ο φορέας που θα υιοθετήσει μεθοδολογίες και επιλογές νέες, θα πρέπει να δημιουργήσει ένα σύστημα ευέλικτο, λειτουργικό, καθόλου γραφειοκρατικό, που θα επικεντρώνεται κυρίως σε ανάγκες φοιτητικοκεντρικές. Χωρίς αυτές δεν μπορεί να λειτουργήσει. Το σύστημα / φορέας θα πρέπει να λειτουργεί στην υπηρεσία και την κάλυψη των αναγκών όλων των εμπλεκομένων, αλλά πάνω απ' όλα των φοιτητών.

2^{ος} μύθος είναι η υποστήριξη των φοιτητών. Κάποιοι θεωρούν ότι η υποστήριξη των φοιτητών δεν είναι σημαντική. Είναι ενήλικες και γνωρίζουν καλά τι θέλουν. Στην πραγματικότητα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ασυνήθιστα όπως είναι τα ΑΕΙ στη χώρα μας για την υποστήριξη των φοιτητών, δυσκολεύονται να μπουν σε μια νέα, διαφορετική αντίληψη περί υποστήριξης. Οι φοιτητές βρισκόμενοι σε φυσική απόσταση δεν έχουν δυνατότητες επικοινωνίας και αξιοποίησης δεδομένων του φορέα. Επομένως, ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να διαθέτει μηχανισμούς υποστήριξης των φοιτητών κάθε μορφής. Θα πρέπει να ακολουθεί τις ιδιαιτερότητές τους.

3ος μύθος είναι το εκπαιδευτικό υλικό. Κάποιοι λένε «*θα ανεβάσω στην πλατφόρμα άρθρα και βιβλία και έτσι οι φοιτητές θα μπορούν να μελετούν και να ανταποκριθούν*». Σε κανένα σοβαρό πανεπιστήμιο δεν γίνεται κάτι τέτοιο. Είναι τεράστιο λάθος να θεωρούμε ότι έτσι και εναποθέσουμε σε πλατφόρμες βιβλία ή κείμενα μπορούν να αξιοποιηθούν μαθησιακά από τους φοιτητές. Η πληροφορία δεν είναι γνώση. Η επεξεργασία της πληροφορίας μπορεί να γίνει. Όχι όμως από μόνη της.

4ος μύθος είναι η επικοινωνία. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι «*ουσιαστική επικοινωνία δεν υπάρχει στα πανεπιστήμια. Γιατί να υπάρχει και σε ένα σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*»; Μπορεί να μην υπάρχει, δεν σημαίνει όμως ότι δεν είναι απαραίτητο να υπάρξει. Αποτελεί μια σύγχρονη αντίληψη στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Παίρνει μορφές τέτοιες, έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει το έργο των φοιτητών και να το κάνει πιο αποτελεσματικό και ευέλικτο. Νέα ήθη και αντιλήψεις.

5ος μύθος είναι η διδασκαλία. Οι περισσότεροι ισχυρίζονται ότι οι πανεπιστημιακοί έχουν μακρά εμπειρία και ξέρουν να διδάσκουν. Είναι έτσι πράγματι; Οι πανεπιστημιακοί μπορεί να έχουν εμπειρία να κάνουν εισηγήσεις και να μιλούν σε ένα φοιτητικό ακροατήριο. Μπορεί να είναι καλοί ρήτορες και ομιλητές. Μπορεί να ξέρουν το αντικείμενό τους πολύ καλά, αλλά αυτό δεν φτάνει σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Θα πρέπει να ξεχωρίζουν τη διαφορά του «διδάσκω» από το «μαθαίνω» και να ενεργούν ανάλογα.

6ος μύθος είναι η μάθηση. Θεωρούν κάποιοι αυτονόητο ότι οι φοιτητές θα μελετούν, όπως παντού άλλωστε, τα βιβλία και άρθρα που θα τους δίνονται και θα μαθαίνουν έτσι όπως πρέπει. Δυστυχώς η μάθηση δεν λειτουργεί έτσι, ούτε είναι εύκολη υπόθεση. Μάθηση σημαίνει ότι κάνω κτήμα μου τη γνώση. Για να το καταφέρω όμως, θα πρέπει να έχω άμεση εμπλοκή, να συμμετέχω, να ενεργοποιηθώ. Οι πληροφορίες που λαμβάνω και μόνο δεν με οδηγούν στη γνώση.

7ος και τελευταίος μύθος είναι οι τεχνολογίες. Πολλοί εκπαιδευτικοί με αγωνία και πειθώ, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργείου Παιδείας, πιστεύουν ότι οι τεχνολογίες έχουν δώσει τις λύσεις στην εκπαίδευση και σ' αυτή την περίπτωση θα λύσουν το πρόβλημα. Όχι. Δεν ισχύει. Οι τεχνολογίες από μόνες τους δεν είναι εκπαιδευτικές. Για να γίνουν εκπαιδευτικές θα πρέπει να αξιοποιηθούν με συγκεκριμένες επιλογές και προϋποθέσεις. Από μόνες τους δεν είναι αλληλεπιδραστικές. Οι τηλεδιασκέψεις δεν αποτελούν εκπαιδευτικά εργαλεία, παρά μόνο επικοινωνιακά. Για να λειτουργήσουν σωστά και εκπαιδευτικά οι τεχνολογίες θα πρέπει να συνδυαστούν με πολλά άλλα εργαλεία και μέσα. Δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός.

Θα ρωτήσει κάποιος εδώ: «μα χωρίς όλα αυτά δεν μπορεί να λειτουργήσει ένα σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης»; Η πρόχειρη απάντηση είναι ότι, «ναι, μπορεί». Αλλά θα είναι ένα σύστημα χωρίς αποτελεσματικότητα και ποιότητα. Θα είναι ένα κακότεχνο σύστημα που δεν θα λειτουργεί με παιδαγωγικές και μαθησιακές αρχές. Θα είναι ένα σύστημα που υπάρχει για να υπάρχει και οι φοιτητές του θα βρίσκονται εγκλωβισμένοι στην παπαγαλία και την αποστήθιση. Κάτι τέτοιο όμως δεν έχει σχέση, ή δεν θα πρέπει να έχει σχέση με μια σύγχρονη εξ αποστάσεως ανώτατη εκπαίδευση.

Αντώνης Λιοναράκης